

Српско археолошко друштво
Друштво археолога Црне Горе

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

ЈЕСЕЊИ САСТАНАК СРЕДЊОВЕКОВНЕ СЕКЦИЈЕ

Котор, 1. – 3. децембар 2023. године

Програм и апстракти

Подгорица 2023

Приредили: Милош Живановић и Марин Бугар
Издавач: Друштво археолога Црне Горе, Подгорица и Српско
археолошко друштво, Београд
За издавача: Горан Пајовић и Адам Црнобрња
Штампа: Brain Media, Подгорица
Тираж: 100

Бесплатан примјерак

ISBN 978-9940-9633-2-3

ISBN-978-86-80094-25-0

неопходно искористити савремене технологије снимања као што је Лидар, јер је, због неприступачности терена, његово опажање веома отежано

Сл. 2. Део северног бедема Горњег града у фази осипања.

(Слика 1).

На почетку XXI века Јелеч је дестинација многих планинара, љубитеља природе, али и трагача за драгоценостима. Иако је већини посетилаца познат само Горњи град, трагови људског присуства видљиви су и у његовој околини (Слика 2).

Током неколико обилазака локалитета и његове околине, примећене су многобројне јаме настале након ископавања коришћењем металдетектора. У избаченој земљи су у више наврата пронађени фрагменти керамике која сигурно припада пуном средњем веку, а могуће и ранијим фазама овог утврђења.

Иако на први поглед делује да су остаци Јелеча у добром стању, нажалост процес његове деградације је веома брз. На више места обимни зидови су почели да се урушавају чему су у великој мери допринели “детекторашки”. Вегетација корењем разара структуре зидова чиме заувек нестају драгоцени подаци. Потреба да се документује тренутно стање рушевина Јелеча никада није била већа како би се сачували драгоцени подаци за будућа истраживања овог неоправдано запостављеног града.

Драгана Вуловић, Археолошки институт Београд

СРЕДЊОВЕКОВНА НЕКРОПОЛА БРСКОВО-ДОГАЊИЦЕ – ПРЕЛИМИНАРНИ РЕЗУЛТАТИ ПАЛЕОДЕМОГРАФСKE АНАЛИЗЕ

У близини Мојковца, налази се средњовековни град Брсково који је представљао значајни рударски центар на Балкану, током 13. и 14. века.

Сл. 1. Брсково – Догањице, гроб 64, двојни гроб

Према историјским изворима, за њега се везују и сами почеци рударства у средњовековној Србији. Средњовековна некропола Брсково – Догањице формирана око Сашке цркве истраживана је у периоду од 2019. до 2022. године. Истражен је само њен мали део, простор некрополе који се налазио испод сакристије и део некрополе истражен у оквиру сонде постављене уз северни зид саме сакристије. На том малом простору констатовано је 149 гробова (од којих су два била двојна, слика 1), као и гробница која се налазила уз унутрашње лице северног зида апсиде Сашке цркве.

За антрополошку анализу је било доступно укупно 148 скелета, од тога 50 дечијих и 98 скелета одраслих индивидуа. Скелетни материјал је обележила доста лоша очуваност. Са једне стране лош хемијски састав земљишта утицао је на очуваност покоснице саме кости, а интезивно сахрањивање и прекопавање гробља за млађе сахране је оштетило већи број гробова. Све ово је знатно утицало на саму антрополошку анализу, те већем броју индивидуа биолошки пол и индивидуална старост нису могли ближе да се одреде. Број индивидуа мушког пола је био знатно већи од индивидуа женског пола. Што се тиче дечијих индивидуа приметно је да није присутно пуно скелета млађих дечијих индивидуа, односно новорођенчади и деце старости до годину дана. Разлог за овакав резултат можемо тражити у могућности да су ове индивидуе сахрањиване на

Сл. 2. Брсково – Догањице, гроб 52, *cribra orbitalia*

неком другом месту, затим у малом делу истражености некрополе, али и чињеници да су можда управо ти гробови били оштећени прекопавањем за млађе укопе. Прелиминарна антрополошка анализа скелетног материјала из костурнице је показала присуство новорођенчади и деце старости до годину дана, тако да знамо да је смртност у овим старосним категоријама била присутна. Палеопатолошка и дентална анализа је показала болести које се и иначе срећу на скелетном материјалу из средњовековног периода. Код дечијих индивидуа примећен је већи проценат учесталости активне *cribra orbitalia*-е (слика 2), док код одраслих индивидуа су најприсутније болести зглобова и Шморлов дефект. У презентацији ће бити приказани прелиминарни резултати палеодемографске анализе.

Угљеша Војводић, Археолошки институт, Београд
Весна Бикић, Археолошки институт, Београд

СРЕДЊОВЕКОВНИ ГРАД КОПРИЈАН КОД ДОЉЕВЦА – РЕЗУЛТАТИ АРХЕОЛОШКИХ ИСТРАЖИВАЊА У 2023. ГОДИНИ

У наставку систематских археолошких истраживања Копријана, које спроводи Археолошки институт из Београда, најмлађи ниво коришћења истражен је у централном делу и на простору западно од бранич куле Горњег града. Акцент радова био је на северној половини горњоградског утврђења (сл. 1, 2). На највећем делу простора испод интензивног шута јавља се последњи ниво, изведен у виду нивелације од ситних комада стене, а местимично његову горњу површину чини стена. Слој шута је значајно дебљи у делу уз бранич кулу. У слоју шута, а нарочито непосредно над нивоом са туцаником, откривена је знатна количина уломака грнчарије, животињских костију, као и велики број гвоздених предмета, пре свега

Јесењи састанак Средњовековне секције Српског археолошког друштва

је организован од стране:

Српско археолошко друштво

Друштво археолога Црне Горе

у сарадњи са:

Министарство културе и медија Црне Горе

ЈУ Центар за конзервацију и археологију Црне Горе

ЈУ Културни центар „Никола Ђурковић“ Котор

ЈУ Културни центар Бар

Кото д. о. о.

Ministarstvo kulture
i medija

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-9633-2-3 (Друштво археолога Црне Горе)

COBISS.CG-ID 27777284

ISBN-978-86-80094-25-0 (Српско археолошко друштво)

ISBN 978-9940-9633-2-3

9 789940 963323 >